

(Ф 03.02 – 91)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Навчально-науковий інститут Економіки та менеджменту
Факультет менеджменту та логістики
Кафедра менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств

ЗАТВЕРДЖУЮ
в.о. проректора з науково-
педагогічної роботи

« _____ » _____ 2015р.

Система менеджменту якості

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Менеджмент безпеки підприємств»

Напрямок підготовки: 6.030601 «Менеджмент»

Спеціальність: 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування
(за видами економічної діяльності)»

Курс – 5 Семестр – 10

Аудиторні заняття – 38

Диференційований залік – 10 семестр

Самостійна робота – 67

Усього (годин/кредитів ECTS) – 105/3.5

Індекс Н6-8.03060101/15-4.1.4

СМЯ НАУ НІ 11.02.03-01-2015

Навчальну програму дисципліни «Менеджмент безпеки підприємств» розроблено на основі освітньо-професійної програми та навчального плану № НМ-6-8.03060101/15 підготовки фахівців освітнього ступеня «Магістр» за напрямом 6.030601 «Менеджмент» спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)» та відповідних нормативних документів.

Навчальну програму розробив:

доцент кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності підприємств _____ Г. Теплінський

Навчальну програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри напряму 6.030601 «Менеджмент» (спеціальність 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)» - кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств, протокол № 13 від 01.09.2015 р.

Завідувач кафедри _____ В. Новак

Навчальну програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради ННІЕМ, протокол № ___ від «___» _____ 2015 р.

Голова НМРР _____ О. Борисенко

УЗГОДЖЕНО
Декан ФМЛ
_____ О. Ільєнко
«___» _____ 2015 р.

УЗГОДЖЕНО
Директор ННІЕМ
_____ В. Матвєєв
«___» _____ 2015 р.

Рівень документа – 3б
Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Контрольний примірник

ЗМІСТ

	Стор.
1. Пояснювальна записка.....	4
1.1. Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця.....	4
1.2. Мета викладання навчальної дисципліни.....	4
1.3. Завдання вивчення навчальної дисципліни.....	4
1.4. Інтегровані вимоги до знань та вмінь з навчальної дисципліни (навчального модулю).....	4
1.5. Міждисциплінарні зв'язки навчальної дисципліни.....	5
2. Зміст навчальної дисципліни.....	5
2.1. Модуль № 1 «Менеджмент безпеки підприємств».....	5
3. Список рекомендованих джерел.....	8

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця

Дана навчальна дисципліна дає можливість студентам сформувані в них системний підхід до менеджменту безпеку підприємств в умовах невизначеності та ризику, вміння контролювати рівень економічної безпеки підприємств в умовах конкуренції, розроблювати стратегії розвитку підприємства з урахуванням загроз та змін зовнішньоекономічного середовища на макро- та мікрорівнях,.

1.2. Мета викладання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни - знайомство з теоретичними основами менеджменту безпеки підприємств, теорією та практикою формування і функціонування механізму економічної безпеки підприємств в умовах ринкових відносин, методами та критеріями оцінки економічної безпеки в процесі прийняття управлінських рішень, розширення та поглиблення знань о якісних та кількісних властивостях економічних процесів в макро-мікрооточенні та внутрішньому середовищі підприємств.

1.3. Завдання вивчення навчальної дисципліни

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- вивчення базових понять менеджменту безпеки підприємств;
- одержання знань з питань організаційного забезпечення економічної безпеки підприємств за допомогою власних корпоративних ресурсів;
- оволодіння навиками розрахунків рівня економічної безпеки підприємства з метою забезпечення стійкого та ефективного функціонування підприємства в теперішній час та у майбутньому;
- вивчення способів забезпечення належного рівня функціональних складових економічної безпеки підприємства та розробка заходів управління функціональними складовими;
- оволодіння знаннями основ менеджменту безпеки підприємств, які дають змогу оцінити рівень конкретних видів загроз за певним напрямком підприємницької діяльності та визначити конкретні шляхи їх зниження.

1.4. Інтегровані вимоги до знань та вмінь з навчальної дисципліни (навчального модуля).

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля, який є логічно завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

1.4.1. У результаті вивчення навчального модуля «Менеджмент безпеки підприємств» студент повинен:

Знати:

- основні поняття менеджменту безпеки підприємств;
- сутність загроз зовнішнього та внутрішнього середовища підприємств та причини їх виникнення;
- класифікацію зовнішніх та внутрішніх загроз підприємств за ключовими ознаками;
- основні концепції визначення рівня економічної безпеки підприємств;
- основи організації менеджменту безпеки підприємств.

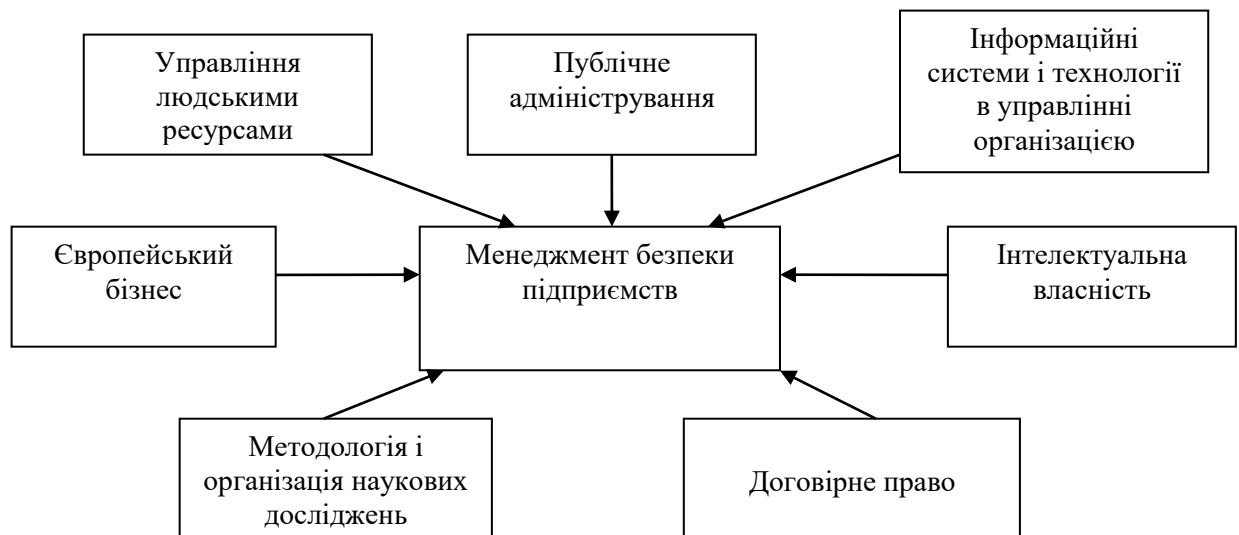

Вміти:

- ідентифікувати загрози зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства;
- здійснювати якісний та кількісний аналіз загроз зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства;
- аналізувати ефективність методів запобігання зовнішнім та внутрішнім загрозам підприємства;
- вибирати найбільш доцільні заходи менеджменту безпеки підприємства.

Знання та вміння, отримані студентом під час вивчення даної навчальної дисципліни, використовуються в подальшому при вивченні багатьох наступних дисциплін професійної підготовки фахівця з повною вищою освітою.

1.5. Міждисциплінарні зв'язки навчальної дисципліни

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Модуль № 1 «Менеджмент безпеки підприємств»

Тема 2.1.1. Концепція безпеки підприємства

Сутнісна характеристика підприємства. Внутрішня та зовнішня сфера господарювання. Ієрархія рівнів безпеки. Сутність понять безпека підприємства, економічна безпека підприємства, їх визначення та зміст. Мета, задачі та функції системи безпеки підприємства. Принципи побудови системи безпеки підприємства. Об'єкт і суб'єкт безпеки. Політика і стратегії безпеки підприємства. Безумовна необхідність менеджменту безпеки підприємств в умовах ринкової економіки. Кризові явища в економіці виробничих систем. Екзогенні та ендогенні фактори фінансової стабільності підприємства. Основні ознаки кризових явищ в економіці підприємства. Основні напрямлення та принципи забезпечення економічної безпеки, як складової частини безпеки підприємства. Структура та зміст концепції економічної безпеки підприємства.

Тема 2.1.2. Державне регулювання економіки та економічна безпека підприємств

Сутність основних напрямів прямого та непрямого державного регулювання: забезпечення правової основи діяльності підприємств, регулювання ринка, формування та проведення антимонопольної політики, формування системи оподаткування, формування та розвиток інфраструктури підприємництва; формування та проведення інвестиційної політики, регулювання інноваційних процесів. Організаційно-правові нормативні документи, які регулюють взаємовідношення підприємств з суб'єктами зовнішнього середовища.

Тема 2.1.3. Антимонопольна політика держави та економічна безпека підприємств

Державна антимонопольна політика по створенню конкурентного середовища як передумова забезпечення економічної безпеки підприємств. Законодавче та організаційне забезпечення конкурентної політики в Україні. Склад українського конкурентного законодавства. Система органів захисту конкуренції загальної компетенції.

Статус, структура, повноваження, процедура проведення розслідувань, розгляду справ та прийняття рішень Антимонопольним комітетом України. Попередження формування монопольних утворень. Аналіз товарних ринків та визначення монопольного становища підприємств на ринку. Об'єктивна необхідність контролю за концентрацією суб'єктів господарювання, як фактор формування та захисту конкурентного середовища. Процедура розгляду заяв про концентрацію. Загальні характеристики та тенденції припинення порушень Антимонопольним комітетом України. Основні проблеми виявлення та припинення антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання. Попередження та припинення антиконкурентних дій органів влади. Система відповідальності за порушення конкурентного законодавства. Законодавча база регулювання природних монополій в Україні. Органи регулювання природних монополій. Державне регулювання цін монополістів.

Тема 2.1.4. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства на основі ресурсно-функціонального підходу

Аналіз основних підходів до визначення рівня економічної безпеки підприємств. Характеристика та зміст основних факторів, котрі є джерелами зниження рівня економічної безпеки підприємства. Класифікація зовнішніх та внутрішніх загроз економічної безпеці підприємства. Структура і взаємозв'язок загроз та заходів по забезпеченню економічної безпеки підприємства. Методичні аспекти комплексної оцінки факторів та джерел загроз економічної безпеки підприємства.

Сукупний та часткові критерії економічної безпеки підприємства. Методика їх визначення. Характеристика функціональних складових економічної безпеки підприємства: фінансової, інтелектуальної і кадрової, техніко-технологічної, політико-правової, інформаційної, екологічної, силової. Сутність способів забезпечення функціональних складових економічної безпеки підприємства. Основні показники стану функціональних складових економічної безпеки підприємства.

Тема 2.1.5. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства на основі індикаторного підходу

Вибір та обґрунтування можливості використання головних показників виробничо-господарської діяльності підприємства в якості індикаторів стану безпеки підприємства. Побудова критерію економічної безпеки підприємства. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства на основі індикаторного підходу.

Застосування концепції контролінгу при оцінці рівня економічної безпеки підприємства на основі індикаторного підходу.

Тема 2.1.6. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства на основі об'єктно-орієнтованого підходу

Система інтересів підприємства як основа об'єктно-орієнтованого підходу для забезпечення економічної безпеки. Структура механізму забезпечення економічної безпеки підприємства на основі об'єктно-орієнтованого підходу. Побудова критерію економічної безпеки підприємства. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства на основі об'єктно-орієнтованого підходу.

Тема 2.1.7. Економічний механізм виникнення кризового стану виробничої системи підприємства

Основні риси та характеристика економічного механізму виникнення кризового стану виробничої системи підприємства. Життєвий цикл конкурентної переваги підприємства. Виявлення початкових "слабких сигналів" про виникнення економічних явищ кризового стану підприємства. Аналіз факторів та сигналів зовнішнього середовища підприємства. Моніторинг зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства. Показники оцінки глибини кризового становища.

Тема 2.1.8. Концепція антикризового управління підприємством

Політика ліквідації неплатоспроможності підприємства – основний елемент концепції антикризового управління підприємством. Аналіз та оцінка структури балансу підприємства. Використання власного та позичкового капіталу. Залучення інвестицій для ліквідації неплатоспроможності підприємства. Використання аналітичних систем для прийняття ефективних обґрунтованих управлінських рішень по ліквідації неплатоспроможності підприємства.

Фінансовий механізм підвищення стійкості підприємства

Характеристика взаємовідношень підприємства з суб'єктами зовнішнього середовища. Визначення та зміст поняття "капітал підприємства", "неплатоспроможність підприємства", "банкрутство". Основні чинники неплатоспроможності та можливого банкрутства підприємства. Показники оцінки фінансового стану підприємства та порядок їх визначення. Аналіз фінансового стану неплатоспроможного підприємства. Поняття та характеристики економічної кон'юнктури. Мета, задачі та методи прогнозування та оцінки економічної кон'юнктури підприємства. Кон'юнктуруотворюючі фактори. Взаємозв'язок факторів економічної кон'юнктури та фінансового стану підприємства. Визначення головних шляхів фінансового оздоровлення підприємства.

Тема 2.1.9. Управління економічною безпекою підприємства на основі концепції адаптації

Сутність концепції адаптації підприємства. Параметрична та структурна адаптація підприємства. Активна, консервативна та змішана модель поведінки підприємства на ринку. Головні види адаптації підприємства: до зміни кон'юнктури ринку, до нововведень технічного та організаційного характеру, до соціально-політичних умов. Класифікація адаптивної реакції підприємства. Організація управління процесами адаптації підприємства. Характеристика вітчизняних та закордонних технологій по системам збору, аналізу інформації для контролю взаємовідношень підприємства з суб'єктами зовнішнього середовища. Бенчмаркінг як інструмент підтримки економічної безпеки підприємства.

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

3.1. Основні рекомендовані джерела

- 3.1.1. Гончаренко Л.П., Куценко Е.С. Управление безопасностью./Гончаренко Л.П. – М.: Кнорус, 2009. - 272 с.
- 3.1.2. Козаченко А.В., Пономарев В.П., Ляшенко А.Н. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення./Козаченко А.В. – К.:Лібра, 2003. – 280 с.
- 3.1.3. Яскевич В.И. Секьюрити. Организационные основы безопасности фирмы./Яскевич В.И. – М.: Ось-89, 2008. – 368 с.
- 3.1.4. Кузнецов И.Н. Бизнес-безопасность./Кузнецов И.Н. – М.: Дашков и К, 2008. – 416 с.
- 3.1.5. Вечканов Г.С. Экономическая безопасность. СПб.: Питер, 2007. - 384 с.

3.2. Додаткові рекомендовані джерела

- 3.2.1. Редченко К.І. Стратегічний аналіз у бізнесі. /Редченко К.І.– Львів: Новий Світ-2000, 2010. – 272 с.
- 3.2.2. Грунин О.А., Грунин С.О. Экономическая безопасность организации./Грунин О.А. – С-Пб, Питер, 2002. – 160 с.
- 3.2.3. Мунтиян В.І. Економічна безпека України./Мунтиян В.І. – К.: КИТ, 1999. – 462 с.
- 3.2.4. Томпсон А.А., Стрикленд А.Дж. Стратегический менеджмент: концепции и ситуации для анализа / Пер. с англ./Томпсон А.А. – М.: Вильямс, 2009. – 928 с.
- 3.2.5. Хіт. Роберт. Кризовий менеджмент для керівників / Пер. з англ./Хіт. Роберт – К.: Наук. думка, 2002. – 566 с.

